

רוג'ר מור: לחסל נבלים בקורפור

שהגברת קארול בוקה היא פחות שופעת מן החתיכה הבלונדית הממוצעת, וכי היא מצאה את עצמה בעולם מוזר מאוד אחרי התשוקה האפלה של בוניאל. אשר לחיים טובים — הוא מגולם איל-עולם-תחתון יווני, במרץ ובחדווה של סלאח שחתי בביגדי חג. אבל אסור לבוא אליו, או אל כל שאר השחקנים, בכל טענה שהיא, משום שנדמה כי הבמאי, ג'ון גלו, לא הקדיש להבעות-הפנים תשומת-לב רבה במיוחד.

הרפתקות

זוהרות

לעיניך בכבד (תל-אביב, אנג' ליה) — קשה מאוד לכתוב ביקורת על סרט הרפתקות נוסף של ג'יימס בונד, ולו רק משום שהכל נכתב כתב בעבר. ההבדל בין הסרט החדש לבין אלה שהיו לפניו הוא באמת מיוערי. האם להזכיר שוב שכל קשר לספריו של פלמינג הוא מיקרי, שנערו בביקוני מסתובבות בגודים, שאבזרי-ההרס החדשניים ממשיכים לצמוח במרתפים של שירותי-הביטחון-הבריטי, שהנופים מרהיבים והמציאות זוהרת, והנבלים ספק איומים, ספק מצחיקים, ועוד ועוד? הרי אין סרט בסידרה הזאת, מן הראשון (דוקטור נו) ועד הנוכחי, שעליו לא נאמרו דברים ברוח זו, פחות או יותר.

אם לעשות השוואות מדוקדקות יותר, אפשר, למשל, לומר כי הסרט החדש גדוש ביותר פעילות מן הסרטים הקודמים. אולי משום שיש בו פחות עלילה, ואולי משום שהבמאי, ג'ון גלו — שהיה בעבר במאי סצינות פעולה בביחוד מישנה — מתמצא הרבה יותר בסצינות של תנועה והשתוללות פיזית, מאשר בעימותים דרמטיים. עוד אפשר לומר, שהמצאות הבידיוניות, שבהם צוייד בונד בדרך-כלל, ושאותם שלף ברגעי משבר, כדי לחסל את הנבלים, תופסות כאן מקום מישני בלבד. אפילו אויבו המושבע, ראש "סמרש" בעל אלף ה" שמות, מחוסל כאן בסצינה הראשונה. עוד ניתן לציין,

הנולאכית

והדוב היהודי

תרגיל לשניים (בן-יהודה, תל-אביב, קנדה) — זהו אחד מאו-תם הסרטים, המשתדלים, מן הרגע הראשון ועד לאחרון, להסתיר כמיטב יכולתם את העובדה שאין להם מה להסתיר. במילים אחרות, זהו סרט שבו מתרחשים הרבה מאוד דברים, מבלי שיהיה בהכרח קשר הגיוני ביניהם, ומבלי שיצביעו, אף ברמז, על גישה מגובשת של הבמאי או התסריטאי לנושא כלשהו, למצוי-אות כלשהי, או לרעיון כלשהו.

הפעם, כך נדמה, יש עניין במיכתב מיסתורי שכתב פעם ג'ורג' ואשינגטון, אם בכלל כתב אותו. המיכתב נוגב, ושמו של מרצה לתולדות האומה האמריקאית בהארוארד משתרבב לתוך הפרשה. לפתע פיתאום מס' תבר, שכל העולם מעוניין במיכתב: המאפיה, ביריונים ססגוניים למיניהם, האפ-בא-אי וגם כתבת טלוויזיה צעירה ונמרצת, שמוכנה לתת הכל בתמורה ל"סקופ" הגון.

התוצאה: אנשים נחרגים על ימין ועל שמאל, גולות מתנפצות כלאחר-יד, כולם רודפים אחר כולם, ובכל פסק-זמן בין דהירה אחת לשנייה מחליפים ביניהם דיאלוגים מתחכמים. לכאורה, אפשר כמעט להתייחס לכל העניין כאל פארודיה: נהגת המאפיה, המתנגשת בקבי-עות עם משאית האפ-בא-אי, הבייריונים התאומים, הלבוש שים מדים זהים, והמרביצים קודם ושואלים שאלות

שהיה גיבור, הוא עתה בוגד, ומר פליקאן יכול ללכת הביתה. וכאשר הוא מגיע לשם הוא מוצא, כמוכן, שהדאגוה עלתה על גדותיה, והוא נאלץ למצוא מיקלט על העץ מפני השיטפון יחד עם מיש-פחתו מרובת-הילדים.

הבמאי פטר באקשו, שהגיע לפסטיבל הסרטים בקאן כשרגלו חבושה בגבס, טען שפליקאן אינו אלא גירסה הונגרית של שוויק — בחור תמים המאמין בניצחון הסוציאליזם, והרואה עצמו כחבר נאמן של המיפלגה. "בדיק כפי שאני עצמי הייתי", אומר באקשו, ומזכיר ש-בנעוריו כתב שיר הלל לסטאלין.

מובן, שהסרט הוא הוקעה של כל הכי לול תחת הכותרת "פולחן האישיות", שמוגדר היום כאחת ממחלות הילדות הקשות של הקומוניזם. אם היה דרוש זמן רב כל-כך עד שביקורת זאת תורשה לצאת לאור, אין זה רק משום שבאקשו הסתיר כוונותיו פחות מכל מה מחבריו. ראשית, הוא עשה זאת לפני אחרים. בשנת 1969 היה עדיין מוקדם מדי כדי לדבר בחופשיות רבה כל-כך על מחדלי העבר. שנית, אומר באקשו, "האמינה שפולחן האישיות נעלם עם מותו של סטאלין היא בלתי-מציאותית לחלוטין."

למזבת העם. השאלה המגרה כל עיתונאי מן המערב היא: האמנם כל זה שייך לעבר, ואם כן, אז מה הסעם להלקות גוויות מתות?

תשובתו של באקשו אופיינית לכל סיגנון החשובות של אותם אשר אינם יכולים לומר את כל מה שבלבם, אבל גם לא יסכימו לעבור על כך לסדר היום: "מן הרגע שבו מצביעים על הגיחוך שבמעשי האיוולת מן העבר, יש סיכוי טוב יותר שלא יישנו בעתיד. חוץ מזה, פולחן האישיות לא חוסל במחיי יד, כמו שסוגרים תריס". והרמז ברור.

כמאי פטר באקשו בגרות והומור

גולד וג'קסון: חבל שלא רואים את בוסטון

אחרי-כך, המרצה רודף-השמלות, שנופל כל הזמן מן הפח אל הפחת ובחזרה, וכן הלאה. אבל כאשר המאפיונים השלומיאליים מחסלים אנשי שים ביריות מדויקות, והביריונים התאומים שוברים עצי מות ביעילות סאדיסטית, ומצפון האומה האמריקאית, כפי שהוא מתגלם באישיותו של ג'ורג' ואשינגטון, מתנפ-נף לפני העיניים — קשה לחייך בלב שלם.

תדרוך

חובה לראות:

תל-אביב — הכפיל, אנג' ורה, הקר-קט, מוסקווה אינה מאמינה בדמעות, ברוזים, בחו של כורה הפחם, אנשים פשוטים.

ירושלים — המפיקים, מוסקווה אינה מאמינה בדמעות, המפיקים, טוראית בני-ימן, הדוד מאמריקה, התוודעות.

חיפה — אנשים פשוטים, טוראית בני-ימן, התוודעות.

תל-אביב

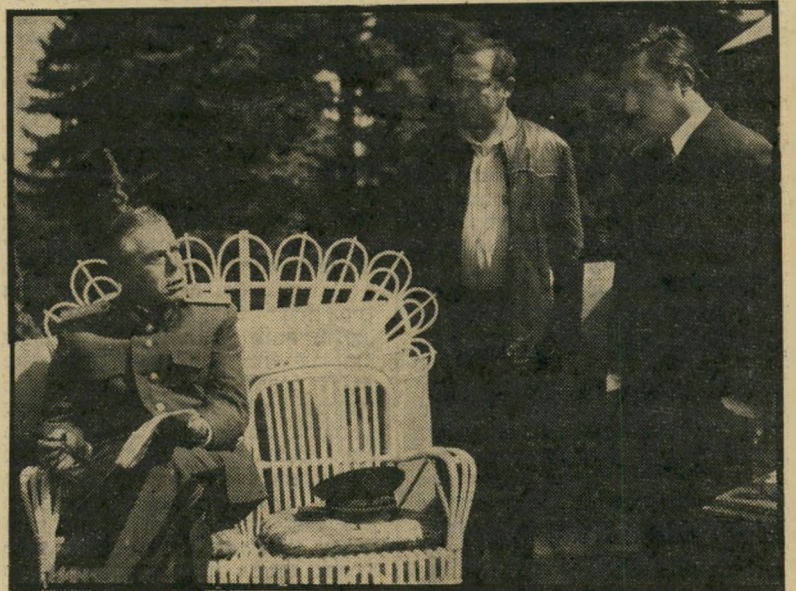
*** **הכפיל** (פאר, ארצות-הבי-רית) — צעיר, המבוקש על-ידי המיטרה, מוצא מילט בתוך צוות-הסרטה. מישחק תעתעונים של מציאות ודימיון. הרהורים על מהות הקולנוע, על תפקיד האמנות ועל מקומה בחיים. מישחק מאלף של פיסר אוטול בדמות במאי כלייכול.

*** **אנג' ורה** (גורדון, הונג-ריה) — נערה צעירה עוברת את מסלול האינדוקטרינציה הפוליטית בהונגריה שי-לאחר המלחמה. גישה אנושית מופלאה לנושא יוצא-דופן. ביקורת חריפה לא רק על פיגעי הסטאליניזם, אלא גם על העוול שבכל מישטר טוטאליטרי.

מעניין שבתקופה שבה היה הסרט עדיין אסור, עיבד באקשו את התסריט לספר, וזה הפך להיס ממדרגה ראשונה. ומן הרגע שהסרט הותר להצגה, כך הוא מספר, יש מורים רבים להיסטוריה בי-הונגריה. המעדיפים לקחת את כל הכיתה להצגה העד, במקום להרצות לפני תל-מידים על אותה תקופה.

אין ספק שכמה מן הדברים הנראים בסרט, גם אם אינם נאמרים בפירוש — כמו דמותם של אנשי הביטחון המלווים את פליקאן במסעות הלימוזינה שלו, והז מזכירים את שליחי הסנדק, או האח הגדול, לבוש המדים, שמולך ביד חזקה על האומה כולה, "לטובת העם, כמוכן", והמוכיר בחיצוניותו כמה מנהיגים קומי-ניסטיים החיים עד היום, כמו החבר ברזיביב לדוגמה — עוזרים לפופולריות של הסרט במולדתו.

מיספרם הרב של המבקרים משאר אר-צות מיוזרח אירופה, שמהירו להצגות סרטו של באקשו בקאן, מעיד בבירור, כי הסרט עדיין אסור להצגה בביתם. אשר לבאקשו עצמו, הוא נראה מרוצה ושבע-נחת, כמו חתול ששתה את כל החלב לפני שהספיק לקחת אותו ממנו. "אני מאמין עד היום בכל דבר שהכנסתי לתוך הסרט, ניצב מאחורי כל מה שהוא אומר, ואני גאה שעשיתי אותו."

פליקאן והחבר ויראג בשיחה עם הגנרל הגנרל דומה לברזניב — לא במיקרה!